

Afslag til pige til at føre navnet Bjørn som mellemnavn

*Henstillet til Familieretsdirektoratet at træffe afgørelse om at give en pige tilladelse til at bære navnet Bjørn som mellemnavn.
(J. nr. 1988-140-69).*

FOB nr. 88.112

A klagede over, at Familieretsdirektoratet havde afslået hans ansøgning om tilladelse for sin datter, B, til at føre navnet Bjørn som mellemnavn. A henviste til støtte for sin ansøgning til, at han og hans to brødre alle bar navnet Bjørn som mellemnavn, og at hans brødrers børn og børnebørn, inklusive pigerne, ligeledes alle bar navnet Bjørn som mellemnavn. A fandt det derfor urimeligt at B ikke også kunne få tilladelse til at føre navnet.

Familieretsdirektoratet afslog A's ansøgning under henvisning til § 11 i [navneloven](#) (lov nr. 193 af 29. april 1981 om personnavne), sammenholdt med § 24, stk. 2, i Justitsministeriets cirkulære nr. 30 af 1. marts 1982 om udfærdigelse af navnebeviser.

Navnelovens § 11 indeholder følgende bestemmelser:

»Et barn kan ved dåb eller til enhver tid ved anmeldelse til ministerialbogen (personregisteret) tillægges et eller flere mellemnavne. Som mellemnavn kan vælges faderens eller moderens mellemnavn eller et navn, barnet kan erhverve som efternavn i medfør af §§ 1-2 og § 8, nr. 1.

Stk. 2. I øvrigt kan overøvrigheden ved navnebevis tillade et mellemnavn, som barnet kan erhverve som efternavn eller har en særlig tilknytning til.

... «

§ 24 i det nævnte cirkulære fra Justitsministeriet har følgende indhold:

»Der kan i medfør af lovens § 11, stk. 2, udfærdiges navnebevis til som mellemnavn at føre:

1. Et mellemnavn, som helsøskende har erhvervet ved navngivning eller navnebevis.

2. Bedsteforældres mellemnavn eller forældres helsøskendes mellemnavn tillagt ved navngivning, hvis ansøgerens fader (moder) samtykker heri.

3. Sted- eller plejefaders, sted- eller plejemoders mellemnavn, hvis der foreligger samtykke fra den pågældende.

Stk. 2. Forekommer det ønskede mellemnavn tillige som drenge/pigefornavn, vil det i almindelighed ikke kunne tillægges personer af modsat køn, medmindre navnet forekommer som efternavn i nærmeste slægt, eller navnet med rette bæres som mellemnavn af et kvindeligt/mandligt medlem af den personkreds, der er nævnt i stk. 1, nr. 1-3.«

Med hensyn til erhvervelse af mellemnavn ved anmeldelse efter navnelovens § 11, stk. 1, har Kirkeministeriet i et cirkulære nr. 24 af samme dato, afsnit VII, pkt. 1, anført en tilsvarende bestemmelse:

»Ifølge § 11, stk. 1, kan et barn ved dåben eller ved anmeldelse til ministerialbogen i forbindelse med navngivningen, jf. afsnit III, eller i øvrigt på et hvilket som helst senere tidspunkt ved anmeldelse til ministerialbogen erhverve et eller flere mellemnavne.

Loven giver adgang til at vælge følgende navne som mellemnavn:

1. faderens eller moderens mellemnavne.

Forekommer faderens mellemnavn tillige som drengefornavn eller moderens mellemnavn tillige som pigefornavn, kan det uden tilladelse fra Kirkeministeriet kun tillægges et barn af modsat køn, såfremt det dokumenteres, at navnet tillige forekommer som efternavn i nærmeste slægt.

...«

I sin afgørelse af 28. juli 1987 anførte Familieretsdirektoratet, at direktoratet ikke fandt, at den af A godtgjorte tilknytning til navnet Bjørn var tilstrækkelig til at antage, at navnet Bjørn havde været båret eller blev båret med rette som efternavn eller mellemnavn i A's slægt.

I skrivelse af 29. august 1988 anmodede jeg Familieretsdirektoratet om en udtalelse vedrørende retsgrundlaget for direktoratets afgørelse. Jeg anførte bl.a.:

» ...

Som navnelovens § 11 er opbygget med en sontring mellem på den ene side mellemnavne, der kan erhverves ved anmeldelse til ministerialbogen og på den anden side mellemnavne, hvis erhvervelse forudsætter en egentlig tilladelse (navnebevis), må forholdet efter min opfattelse forstås således, at anmelderen har et retskrav på navnet - dvs. på at anmeldelsen tages til følge - såfremt navnet opfylder betingelserne i § 11, stk. 1.

Det følger heraf, at der som udgangspunkt ikke kan stilles yderligere materielle betingelser for at erhverve et mellemnavn, som falder inden for en af de kategorier, der er nævnt i § 11, stk. 1, f.eks. faderens mellemnavn.

Reglen i Justitsministeriets cirkulære om udfærdigelse af navnebeviser, § 24, stk. 2, har karakter af en sådan yderligere betingelse. Efter sit indhold og den sammenhæng, hvori reglen er placeret, er der imidlertid tale om en betingelse knyttet til afgørelser efter § 11, stk. 2. For så vidt kan reglen ikke give mig anledning til bemærkninger.

Kirkeministeriet har i cirkulære nr. 24 af 1. marts 1982 om ændring af lovgivningen om personnavne, afsnit VII, pkt. 1, anført en tilsvarende regel i relation til behandlingen af anmeldelser efter § 11, stk. 1. Reglen er udformet som en kompetence/delegationsregel, men dog således at det fremgår, at myndighederne kan afslå at tage en anmeldelse til følge, uanset at mellemnavnet opfylder betingelserne i navnelovens § 11, stk. 1.

Så vidt jeg forstår, har Familieretsdirektoratet i denne sag truffet afgørelse ud fra en retsopfattelse, som svarer til den, der fremgår af Kirkeministeriets cirkulære og altså således, at der over for et ønske om at få faderens mellemnavn, jf. § 11, stk. 1, er stillet yderligere betingelser for at erhverve navnet. Som anført ovenfor er det min umiddelbare opfattelse, at dette strider mod ordningen efter navnelovens § 11.

... «

Familieretsdirektoratet anførte i en udtalelse bl.a.:

» ...

Hvis et godkendt fornavn tillige er forbeholdt som efternavn, vil det ikke fremgå af den pågældende persons dåbs- eller navneattest, om der er tale om et fornavn eller et efternavn anvendt som mellemnavn.

I de tilfælde, hvor det ligger fast, at der i forældreledet er tale om anvendelse af et forbeholdt efternavn som mellemnavn, kan navnet tillægges et barn som mellemnavn ved dåben eller ved anmeldelse, jf. navnelovens § 11, stk. 1.

Kirkeministeriet har i cirkulære af 1. marts 1982 om ændring af lovgivningen af personnavne under afsnit VII, pkt. 1, angivet, at det i de tvivlstilfælde, hvor det navn, der ønskes tillagt som mellemnavn efter faderen eller moderen, tillige forekommer som drenge/pigefornavn, kun kan tillægges pige/dreng som mellemnavn, såfremt navnet tillige forekommer som efternavn i nærmeste slægt.

Kan det ikke som beskrevet ovenfor dokumenteres, at det ønskede navn er faderens eller moderens *mellemlavn*, og navnet i øvrigt ikke kan erhverves i medfør af navnelovens §§ 1-2 og § 8, nr. 1, kan navnet ikke tillægges ved anmeldelse, medmindre der foreligger særlig tilladelse fra Kirkeministeriet.

I de tilfælde, hvor det ikke er muligt at tillægge et mellemnavn ved anmeldelse efter navnelovens § 11, stk. 1, er der efter navnelovens § 11, stk. 2, hjemmel til, at overøvrigheden ved navnebevis kan tillade et mellemnavn, som barnet kan erhverve som efternavn eller har en særlig tilknytning til.

Anvendelsesområdet for navnelovens § 11, stk. 2, er angivet i Justitsministeriets cirkulære af 1. marts 1982, §§ 24 og 25.

...

(B's) fader, (A), og dennes bror, (C), og ifølge det nu oplyste også hans bror, (D), bærer alle navnet Bjørn som henholdsvis 3. og 2. fornavn. Der foreligger ikke i sagen oplysning om, at der er tilknytning til navnet som efternavn, og det må således betragtes som tillagt de tre brødre ved dåben som fornavn. Navnet ses i øvrigt ikke at optræde som for-/mellemnavn i tidligere slægtled.

...

Broderen (C's) døtre og efter det nu oplyste også broderen (D's) datter, der har fået tillagt navnet Bjørn som mellemnavn ved dåben, må således antages ikke at bære navnet med rette, idet det efter det foreliggende ikke over for dåbssognet ville have været muligt at dokumentere særlig tilknytning til drengenavnet Bjørn som mellemnavn.

...

Familieretsdirektoratet har ved afgørelsen i den konkrete sag lagt vægt på, at det ikke er dokumenteret, at (B's) far bærer det forbeholdte efternavn Bjørn som mellemnavn, og man har således ikke fundet grundlag for at tillade navnet som mellemnavn for hans datter, da der i den konkrete sag er tale om et drengefornavn, uanset (A's) brødrers døtre - og disses døtre - bærer navnet som mellemnavn, idet navnet må anses for tillagt disse ved dåben med urette.

... «

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til A:

»Retsgrundlaget for erhvervelse af mellemnavn findes i navnelovens § 11, der er citeret ovenfor. Reglerne er kommenteret i afsnit VII og §§24-25 i de ligeledes ovenfor citerede cirkulærer fra henholdsvis Kirkeministeriet og Justitsministeriet. Kirkeministeriets cirkulære finder anvendelse ved anmeldelse efter navnelovens § 11, stk. 1, medens Justitsministeriets cirkulære finder anvendelse ved udfærdigelse af navnebevis efter bestemmelsen i § 11, stk. 2.

Som anført i min høring i skrivelse af 29. august 1988 af Familieretsdirektoratet må navnelovens § 11 forstås således, at et barn har et *retskrav* på et navn, som falder inden for kategorierne i § 11, stk. 1, f.eks. sin faders mellemnavn. Der kan ikke stilles yderligere materielle betingelser for erhvervelse af navnet. En pige har således ret til sin fars mellemnavn, også selv om dette tillige er et drengefornavn.

Jeg forstår Familieretsdirektoratets udtalelse til mig således, at direktoratet er enig forudsat at det kan *dokumenteres*, at der i forældreledet er tale om et mellemnavn og ikke et yderligere fornavn. Er der tvivl om, hvorvidt der er tale om et mellemnavn (bl.a. fordi navnet også bliver anvendt som fornavn), kan navnet, hvis det har drengeavns karakter, kun erhverves af en pige, hvis navnet tillige forekommer som efternavn i nærmeste slægt. Kan det ikke dokumenteres, at der er tale om et mellemnavn, kan navnet kun erhverves ved navnebevis efter navnelovens § 11, stk. 2, dvs. der kræves - hvis ikke navnet ville kunne erhverves som efternavn - en særlig tilknytning til navnet.

Så vidt jeg forstår, må det herefter være Familieretsdirektoratets opfattelse, at tvivlstilfælde, hvor der stilles yderligere betingelser for at erhverve

navnet som mellemnavn, omfattes af navnelovens § 11, stk. 2. Betingelsen om, at navnet skal forekomme som efternavn i nærmeste slægt, stilles dog kun, hvis der ikke er tale om »kønsidentitet« (et navn med drenge-navns karakter ønskes tillagt en pige). Hvis der foreligger en sådan identitet, stilles ikke yderligere krav om tilknytning til navnet. Jeg må derfor gå ud fra, at det kun i mindre grad er hensynet til beskyttelsen af forbeholdte navne, som ligger bag praksis på dette område, og at der også indgår hensyn svarende til de, som ligger bag bestemmelsen i navnelovens § 10, stk. 1, sidste led.

Udgangspunktet for afgørelsen i den konkrete sag - som ifølge det oplyste er i overensstemmelse med praksis på området - er, at der ikke har kunnet fremskaffes dokumentation for, at navnet Bjørn er tillagt Dem som mellemnavn og ikke som et yderligere fornavn. Hvis dokumentation forelå, ville Deres datter uden videre have et retskrav på at erhverve navnet som mellemnavn, jf. navnelovens § 11, stk. 1.

Det kan ikke give mig anledning til kritik, at Familieretsdirektoratet ikke har fundet det dokumenteret, at De og Deres brødre bærer navnet Bjørn som mellemnavn. Problemet er imidlertid, at det i mange tilfælde, ligesom i Deres, ikke er muligt at fremskaffe en sådan dokumentation - uden at det derfor kan afvises, at der faktisk er tale om et mellemnavn. Spørgsmålet er, hvilken konsekvens der skal drages heraf.

Navnelovens princip om, at det i almindelighed er ansøgeren, som må dokumentere sin tilknytning til det søgte navn for dermed at godtgøre, at lovens erhvervelsesbetingelse er opfyldt, giver efter min opfattelse ikke svar på spørgsmålet om, hvilken konsekvens der skal drages af en bevismangel som den foreliggende. Navnelovens hovedprincip modificeres dels af almindelige juridiske bevisprincipper, dels af forvaltningsrettens officialprincip, og der må - som altid i det omfang loven ikke påtvinger en bestemt løsning - foretages en afvejning af de modstående hensyn i sagen.

Indtil navneloven af 1961 var der fri adgang til at tillægge sine børn forbeholdte efternavne som mellemnavne, uanset tilknytning til navnet. Der var ikke krav om registrering af, om et navn, der efter sin karakter kunne være både fornavn og efternavn, faktisk var tillagt som mellemnavn eller som yderligere fornavn. Det fremgår i almindelighed ikke af dåbsattest eller navneattest, om navnet er anvendt på den ene eller den anden måde.

De og Deres brødre fik alle tillagt navnet Bjørn før 1961, enten som yderligere, fælles fornavn *eller* som mellemnavn. Det er ikke muligt nu at føre bevis for, om tanken var den ene eller den anden, og der er ikke forsømt nogen pligt til at registrere eller på anden måde dokumentere navneanvendelsen.

Efter min opfattelse er det på den baggrund ikke rimeligt - og heller ikke i overensstemmelse med almindelige juridiske bevisprincipper - at lade den manglende dokumentation for, på hvilken måde navnet er anvendt, komme Dem og Deres datter til skade.

Under de givne omstændigheder, hvor der intet er, som udelukker, at navnet Bjørn er anvendt som mellemnavn, og noget tyder på, at det faktisk er tilfældet, bl.a. at alle 3 brødre bærer navnet, er det efter min opfattelse som udgangspunkt mest rimeligt at henføre forholdet under reglen i navnelovens § 11, stk. 1. Afgørende for, om det bør ske, må efter min mening være, om væsentlige reale hensyn taler imod.

Som anført ovenfor må jeg lægge til grund, at hensynet til beskyttelsen af forbeholdte efternavne (som lå bag den omtalte ændring af navneloven i 1961) kun spiller en mindre rolle, idet navnet kunne være videregivet som mellemnavn til Deres barn, hvis det havde været en dreng. Da (B) er 18 år, og navnet Bjørn er relativt almindeligt som mellemnavn, og faktisk er brugt som mellemnavn for piger i den nærmeste familie, kan der næppe være tale om beskyttelseshensyn over for (B) selv.

Jeg har gjort Familieretsdirektoratet bekendt med min opfattelse. Jeg har samtidig, også henset til sagens hidtidige forløb, henstillet til direktoratet nu at træffe afgørelse om at give Deres datter tilladelse til at bære navnet Bjørn som mellemnavn.

... «

Familieretsdirektoratet meddelte mig, at direktoratet havde meddelt tilladelse til, at B kunne bære navnet Bjørn som mellemnavn.